

Jedan od najbrutalnijih sukoba navijača desio se na prošlonedjeljnoj fudbalskoj utakmici u Beogradu između Partizana i Crvene zvezde. Mediji u Engleskoj, poznatiji po huliganskom ponašanju navijača, opisali su slučaj kao „građanski rat“.

Frakcija navijača Partizana pod nazivom Vandali i Jang bojs napala je vođe navijača u grupi Grobari 1970. U masovnoj tuči huligani su jedni druge pržili bakljama, gazili po glavama, udarali protivnike tako da su im lica bila natečena i neprepoznatljiva. Poraženi su skinuti do kože i ostavljeni u dnu tribine dok su im stvari bačene na lomaču i zapaljene. Na kraju su goli izbačeni na atletsku stazu gdje su ih prihvatili Žandarmerija i hitna pomoć, pa su odvedeni na VMA.

Službe operativno obrađuju šestoricu Hrvata i po jednog Grka i Bugarina. Oni su bili na strani onih koji su željeli da otmu mjesto na „šipci“, kako se naziva pozicija gdje obično stoje vođe navijača.

Upućeni tvrde da je riječ o pokušaju prevlasti u unosnom poslu vođenja navijačke tribine. Beogradska štampa piše kako iza nereda stoji Škaljaski klan. Večernje novosti pišu da iza svega stoji Filip Korać, vođa Škaljaraca i nasljednik Luke Bojovića koji služi 18-godišnju zatvorsku kaznu. Korać je, piše list, plan za izazivanje nereda skovao u zagrebačkom hotelu, prema indicijama koje su dio istrage, sa izvjesnim hercegovačkim kriminalcem. Ministar unutrašnjih poslova Srbije Nebojša Stefanović je, upitan da li je Korać organizator nemira, odgovorio: „Postoje određene sumnje, ali čekamo analizu i imamo saznanja i o njemu“.

Najviše pažnje privlače hrvatski državljani - Ivan Mišković, Stjepan Mihovilović, Hrvoje Baković, Jakov Podrug, Ante Firić i Damir Tovarović. Oni na saslušanju nisu željeli da otkrivaju okolnosti dolaska u Beograd, a izvori prenose da su se „ponašali kao da im je lakše da budu uhapšeni i

zatvoreni nego da otkrivaju ko ih je pozvao i šta je bio cilj". Zapriječena im je i kazna do 12 godina zatvora, jer je riječ o organizovanoj ekipi.

Portal Slobodna Dalmacija navodi da su oni poznati hrvatskoj javnosti, ali ne kao navijači. Ante Firić zvani Mrvica, koji je prošao najgore, bio je u zatvoru zbog optužbe da je pretukao hvarskog ugostitelja. Stjepan Mihovilović Klis, kome je u Beogradu slomljen nos, svojevremeno je pobjegao iz zatvora u Šibeniku, gdje je boravio zbog razbojništva. Tovarović i Podrug su ultimatum borci bez značajnijih rezultata. Tovarović je porijeklom iz Šapca, a u Splitu ga zovu Srbini. O Jakovu Podrugu se ne zna ništa. Ostala dvojica Splićana nepoznata su javnosti.

Naravno, ne saraduju samo navijači -huligani, oni su angažovanje podizvođača iz komšiluka imali od koga da nauče. Od političara i šefova tajnih službi prije svih.

Zoran Pusić, osnivač Građanskog odbora za ljudska prava iz Zagreba, podsjeća da ko je pratio medije, 1990-ih znao je da između hrvatskog i srpskog državnog rukovodstva postoji saradnja. „Tuđman i Milošević su se odlično slagali još od sastanaka u Karađorđevu i planova za podjelu Bosne, pa do potpisivanja Dejtonskog sporazuma. Nihova saradnja je bila evidentna“.

Nemanja Stjepanović, istraživač Fonda za Humanitarno pravo kaže kako su veze kriminalaca iz jugoslovenskih republika odlično funkcionisale prije, tokom i po završetku ratova. „One su se skrivale iza patriotske retorike, ali je u pozadini svega bio biznis. Gde su puna usta patriotizma, džepovi su puni novca“.

Paralelno sa ratovima cvjetala je poslovna saradnja u kojoj su državni, vojni, obavještajni i kriminalni krugovi zaraćenih strana zaradili bogatstvo. Memoari veoma upućenog dugogodišnjeg šefa tajnih službi Josipa Manolića dokaz su te tvrdnje. Manolić je naveo da je Hrvatska od Željka Ražnatovića Arkana u aprilu 1991. kupila mnogo oružja, čak 12 šlepera koji su hrvatskim formacijama dopremljeni iz vojnog skladišta u Batajnici. Ražnatović je tada bio u zatvoru Remetinac, kraj Zagreba, a po izricanju presude je pušten. Tadašnji ministar unutrašnjih poslova Hrvatske Josip Boljkovac je za Slobodnu Dalmaciju tvrdio: „Bez znanja predsjednika države Ražnatović ne bi mogao biti pušten“.

Prema Manoliću, i kupovina snimaka zločina srpskih snaga u Ovčari je urađena po Tuđmanovom nalogu. „U februaru 1992. godine predsjednik Tuđman isplatio je dva miliona

njemačkih maraka za nabavku video-zapisa koji je posjedovao Željko Ražnatović, barem tako stoji u dokumentima, koje hrvatska država i danas ima. Gotov novac biće odnesen Arkanu, a video-kaseta, zamotana u aluminijsku foliju, biće predana predsjedniku Tuđmanu u njegovoj porodičnoj kući u Nazorovoj ulici", piše Manolić.

Novinar nedeljnika Vreme Miloš Vasić je podsjetio šta se desilo kada je Belgija prije nekoliko godina izručila Srbiji Veselina Vukotića koji je u beogradskom kafiću Nana marta 1990. počinio prvo u seriji čuvenih ubistava. „Uhvaćen je u Francuskoj sa lažnim pasošem, a serijski broj hrvatskog pasoša koji je nađen kod njega je samo za jedan, zadnji broj, veći od serijskog broja hrvatskog pasoša, takođe lažnog, nađenog kod generala Ante Gotovine u Španiji. Znači, oni su pasoše dobili iz istog izvora, kao što je i Legija Ulemek dobio najmanje dva hrvatska pasoša iz istog izvora. To nije moglo bez saradnje sa tajnim službama. To nisu falsifikovani, nego autentični lažni papiri. Falsifikat je ono što naprave falsifikatori, a ovde je reč o autentičnom, pravom pasošu na kome je vaša slika i tuđe ime".

Jasna Babić iz Jutarnjeg lista je svojevremeno kazala kako je u Hrvatskoj bio rat u kojem se malo ratovalo, malo saradivalo. „Tamo, u zaleđu Zadra, su ratovale neke dvije vojske - Srbi i Hrvati. Hrvatima ponestane municije, pa srpska strana, mislim da je baš bio kapetan Dragan, proda Hrvatima metke da bi Hrvati nastavili pucati, pa da bi i Srbi mogli dalje pucati... Rat je bio vrlo uspješna situacija za mafije". O trgovini zaraćenih strana u BiH ispisani su tomovi.

Bivši operativac SDB Božidar Spasić objašnjava zašto je saradnja među kriminalcima u regionu danas mnogo bolja nego ranije. „Za to je stvoreno nekoliko uslova. Prvi i osnovni je činjenica da ljudi s one strane zakona više nemaju jedan pasoš i nisu u jedinstvenoj bazi podataka, već veoma lako dolaze do šest ili čak sedam putnih isprava... Drugi, veoma bitan uslov je pomaganje u izvršenju krivičnih dela i obezbeđivanje skrovišta izvršiocima krivičnih dela, takozvanih štekova. Ubica se može kriti u komšiluku i biti bezbjedan, jer ga štiti grupa za koju je uradio posao," objašnjava Spasić.

Itraživanja međunarodnih institucija potvrđuju da kriminal na Balkanu ne priznaje granice. „Kriminalne grupe bivše Jugoslavije imaju zajednički interes da prave profit, pa im prevazilaženje etničkih razlika ne predstavlja problem" objašnjavaju stručnjaci za praćenje kriminala na Univerzitetu Masarik u gradu Brno.

Brojna nerasvijetljena ubistva u regionu povezuju se s naručenim likvidacijama, čiji izvršiocu su došli iz neke od susjednih zemalja. „Animiziteti postoje među političarima ili među nahuškanim

narodom, a veze kriminalaca su još jače i bliže," navodi Božo Prelević, bivši koministar srpske policije.

Marko Nicović, bivši šef policije Beograda, je za RSE tvrdio da je razvijen novi vid kriminalnih usluga. „Kriminalci iz Hrvatske dolaze u Srbiju i izvršavaju zadatke po nalogu svojih kolega a kriminalci iz Srbije odlaze u Hrvatsku, BiH Makedoniju itd. Ne postoji novac, nego se usluga vraća uslugom. Za policiju je to mnogo teže nego kada se usluga plaća novcem".

Kriminal zemalja bivše Jugoslavije je uključio i Bugarsku, Rumuniju i Albaniju. Miloš Vasić smatra da je Balkan, južno od linije koja spaja Trst i Odesu, jedno operativno-taktičko područje gdje svi rade u bratskoj saradnji. „Zašto? Zato što je Balkan neizbežna ruta heroina, u poslednje vreme i kokaina, ka Zapadnoj Evropi, odnosno tržištima Evropske unije"

Navijačke grupe nijesu režiseri ove predstave.

Biznis –navijači

Ssociolog Dražen Lalić, profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, koji se bavi istraživanjem fenomena organizovanog navijanja ocijenio je da je ono što se desilo na meču Partizana i Crvene zvezde obračun nasilnika, ali ne za prevlast na tribini nego u svijetu organizovanog kriminala. „Pretpostavljam, prije svega na tržištu narkotika. Kriminalci ne prezaju od saradnje s bilo kim ko im može biti od pomoći. Iz miljea politike, policije, sudstva... Kriminalaca iz drugih država, takođe. Te saradnje je bilo i prije raspada Jugoslavije, nije prestajala ni za vrijeme poslednjih ratova, a očigledno postoji i danas," kazao je Lalić za beogradski Danas.

List Politika traga za odgovorom na pitanje zašto je bitna prevlast na tribinama?

I objašnjava. Navijači koji vode tribine dva kluba Crvene zvezde i Partizana – u Srbiji imaju veliki uticaj u sportskim, ali i kriminalnim krugovima, pre svega zbog činjenice da poseduju poslušnu vojsku koja broji više hiljada članova. Ranije procene službi govore da vode navijača Crvene

zvezde u svakom trenutku mogu da izvedu 20.000 ljudi, dok vođe navijača Partizana mogu da računaju na otprilike 15.000 „vojnika“.

Politika navodi da godinama unosne poslove obezbjeđenja noćnih klubova dobijaju navijačke grupe. Vlasnik noćnog kluba ispričao je novinaru Politike da se dešavalo da neke gazde odbiju ponudu navijača za obezbjeđenje, pa da onda u tom lokalnu učestalo počinju da se dešavaju incidenti. Vezu između odbijanja ponude vlasnika i iznenadnih učestalih incidenata niko nikad nije vidio u pravosudnim papirima.

Navijačke firme za obezbjeđenje su registrovane u Agenciji za privredne registre (APR) a neke od njih poslove obezbjeđenja dobijale i od države. Jedna od firmi koja se dovodi u vezu sa navijačima imala je u 2016. prihod od 130 miliona dinara.

Vođe navijača, piše Politika, ostvarivali su i procenat od nekoliko stotina hiljada eura pri prodaji igrača. Poznavaoци prilika pričavaju da tu stvari funkcionišu manje-više kao sa vlasnicima noćnih klubova. Ako neki fudbaler odbije menadžerske usluge navijačke grupe, istog momenta dobija zvižduke na utakmici, pa je njegov imidž loš za prodaju. Kad prihvati usluge posredovanja, igraču se aplaudira i peva, pa „ljubimac publike“ lakše nađe angažman u inostranstvu.

Milan BOŠKOVIĆ